

Лекція №19 з дисципліни «Всесвітня історія»

На тему: «Тенденції політичного розвитку держав Північної Америки та Західної Європи» (ст. 27-33)

План

- 1.Зміцнення демократії у країнах Заходу після Другої світової війни.
- 2.Тенденції розвитку партійних систем.
- 3.Особливості партійно-політичного життя в ост. третині XX - на початку XXI ст.
- 4.Інтеграційні процеси в Західній Європі.
- 5.Етносоціальні проблеми. Етнонаціоналізм.

1.Зміцнення демократії у країнах Заходу після Другої світової війни.

Першим глобальним вираженням невід'ємних прав, якими наділені всі люди, стала Загальна декларація прав людини. У 1966 р. її доповнили актами й протоколами, що завершили Міжнародний законопроект про права людини, який у 1976 р. набув статусу міжнародного права.

Активно розвивалися методи прямої демократії. Зміцненню демократії сприяло падіння авторитарних режимів у Південно-Західній Європі. У 1974 р. було повалено військовий режим у Греції та відкрито шлях до демократії в результаті «революції гвоздик» у Португалії. У 1975 р. після смерті Ф. Франко на шлях демократичного розвитку стала Іспанія. Проявом зміцнення демократії в країнах Заходу стало посилення ролі громадянського суспільства. У цей період влада свідомо створювала можливості для прояву його ініціативи й здатності дієво впливати на політику.

2.Тенденції розвитку партійних систем.

У більшості країн збереглася або була відновлена партійно-політична система міжвоєнного часу. Консерватизм як ідейно-політична течія зберігав своє значення і вплив у країнах Заходу в післявоєнний період. Ідеї лібералізму, як і раніше, посідали важливе місце в суспільно-політичному житті країн Заходу.

Варіантом прояву ліберальної ідеології в цей час став неолібералізм. Християнські народні партії в післявоєнному західноєвропейському політичному житті поєднали у своїх програмах і діяльності консервативні ідеї з ліберальними принципами в економічній політиці.

Соціалістичний рух у післявоєнних країнах Заходу зберіг свої позиції. Більшість соціал-демократичних партій, ураховуючи досвід тоталітарного режиму в СРСР, відступили від марксизму.

3.Особливості партійно-політичного життя в ост. третині XX - на початку XXI ст.

Під впливом економічної кризи, зростання безробіття й суспільної стурбованості майбутнім відбулося відродження консерватизму. Помітних змін зазнала політика лівих партій. Своєю головною метою вони проголошували захист здобутих досягнень і продовження боротьби за покращення умов життя.

Комуністичні партії після розпаду СРСР і зникнення «соціалістичного табору» суттєво послабили свій вплив та опинилися в кризі, із якої шукають шляхи виходу.

Неоліберали загалом посіли центристську позицію в політичній структурі. Підтримка виборцями ліберальних партій була досить незначною. Загострення екологічних проблем призвело до появи численних екологічних рухів і партій «зелених».

4.Інтеграційні процеси в Західній Європі.

Першим значним кроком на цьому шляху стала пропозиція французького керівництва об'єднати вугільну й сталеву промисловість Франції і ФРН під управлінням єдиного наднаціонального органу.

У 1951 р. представники Франції, ФРН, Італії і держав Бенілюксу (Бельгія, Нідерланди, Люксембург) уклали угоду про заснування Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС). У 1957 р. було підписано Римську угоду про заснування Європейського економічного співтовариства (ЄЕС, Спільний ринок) та договір про створення Європейської спільноти з атомної енергії. (Євроатом).

У 1985 р. країни Бенілюксу, Франція та ФРН підписали Шенгенську угоду про спрощення паспортного митного контролю між ними. 7 лютого 1992 р. в Маастрихті (Нідерланди) було підписано угоду про створення на основі існуючих європейських співтовариств Європейського Союзу (ЄС). Складною проблемою в розвитку ЄС став вихід Великої Британії з його складу — «брексіт».

5.Етносоціальні проблеми. Етнонаціоналізм.

Одна з найскладніших — проблема мігрантів. Різні причини спонукали досить значну кількість людей переселятися до країн Заходу. Інтеграція до середовища нових країн спричиняла численні культурні, мовні, релігійні та інші проблеми.

В етнонаціональній політиці країни Заходу дотримуються принципів етнічного плюралізму й мультикультуралізму, відповідно до яких єдність нації в державі передбачає розвиток культур усіх народів, із яких вона складається, за умови визнання ними основних принципів демократичної традиції та поваги до загальнодержавних інтересів.

У другій половині ХХ — на початку ХХІ ст. у країнах Заходу відбувалися конфлікти, пов'язані з проявами етнонаціоналізму, або етнічного націоналізму. Із кінця 1960-х рр. і до 1998 р. тривала проблема Ольстеру — місцеві націоналісти Північної Ірландії, що належала до Великої Британії, бажали об'єднатися з незалежною Ірландією. їх переслідували юніоністи, які прагнули залишитися у складі Сполученого Королівства. Взаємна ворожнеча призвела до збройної боротьби, у якій загинуло понад 3,5 тис. осіб. Складною проблемою для Іспанії стала ситуація в Країні Басків. Рух місцевих етнонаціоналістів за незалежність тривалий час, але без успіху намагався придушити режим Ф. Франко. Місцева сепаратистська організація ЕТА з 1959 р. розгорнула в краї та за його межами кампанію боротьби з іспанською адміністрацією й тими, хто її підтримував.